

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3301/2020. (VII. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék 2.Pf.20.560/2018/19. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 4:80. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Nagy Domokos ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Győri Törvényszék 2.Pf.20.560/2018/19. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:80. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az indítvány alapjául szolgáló polgári peres ügyben a Győri Járásbíróság az alperest (jelen ügy indítványozóját) ideiglenes intézkedéssel kötelezte a felperessel közös ingatlan elhagyására, fellebbezését a Győri Törvényszék elutasította. Ezt követően a bizonyítási eljárás eredményeként a Győri Járásbíróság részítéletével arról döntött, hogy a szülői felügyeleti jog kizárólagos gyakorlására és a közös ingatlan kizárólagos használatára az indítványozót jogosítja fel. A felperes fellebbezése nyomán eljáró Győri Törvényszék a részítélet rendelkezéseit az alkotmányjogi panasszal támadott jogerős részítéletével részben helybenhagyta, részben megváltoztatta, de a lakáshasználatra vonatkozó rendelkezést hatályon kívül helyezte. Az indítványozó ezt követően a Győri Járásbíróságtól kért újabb ideiglenes intézkedést, de ezt a bíróság azzal utasította el, hogy az indítványozó kellően nem valószínűsítette, hogy veszélybe került volna a saját és a gyermekek lakhatása a jogerős részítéletet követően. A járásbíróság álláspontja szerint a részítélet hatályon kívül helyezése önmagában nem lehet indok a beavatkozásra.
- [3] 1.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban arra hivatkozott, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés és a jogerős részítélet lakáshasználatra vonatkozó rendelkezései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XVI. cikk (1) és (3) bekezdését, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését. Mindezen felül a támadott törvényi rendelkezés nemzetközi szerződésbe ütközésére is hivatkozott.
- [4] Álláspontja szerint a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga egyrészt az észszerű időn belüli elbírálás megghiúsítása miatt sérült. Másrészt azt hangsúlyozta, hogy az eljáró bíróságok a bontóper tárgyalása során jogosították fel a felperest az ingatlan kizárólagos használatára, amelynek során nem volt folyamatban a vagyoni per. A lakáshasználatra vonatkozó újabb ítéleti rendelkezés hatályon kívül helyezésére viszont azért került sor, mert annak meghozatala a vagyoni perben lehetséges, nem pedig a bontóper során. Az ezt lehetővé tevő, indítványozó által támadott törvényi rendelkezés szerinte sérti a pártatlan és tisztességes eljárás elvét. Szerinte megsértették a fegyverek egyenlőségét és az egyenlő bánásmód követelményét. Mivel a felperes az ideiglenes intézkedés alapjául szolgáló végzés meghozatalát követően terjesztette elő a vagyonközösség megszüntetése iránti kereseti kérelmet, lehetetlenné vált szerinte a végzés megváltoztatása, valamint annak ellenére konzerválta az ideiglenes intézkedést, hogy a gyermekek felett az indítványozó gyakorolja a szülői felügyeleti jogot. Mindezeket túl a bírósághoz fordulás jogának sérelmét veti fel az indítványozó szerint az, hogy a Ptk. támadott rendelkezése miatt a bíróság nem dönthetett érdemben a kereseti kérelmekről.

- [5] A jogállamiság és a gyermekek érdekének sérelmét az indítvány arra alapozta, hogy a bíróság döntése ellentétes a jogalkotó akaratával, mivel annak értelmében az indítványozó szülői felügyelete alatt álló gyermekek sem térhetnek vissza az ingatlanba. Az az álláspontja, hogy a Ptk. miniszteri indokolása alapján még a jogalkotó számára sem volt kiszámítható és előrelátható, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés ellentétes lesz a jogalkotó szándékával és a gyermekek érdekeit szabályozó jogszabályi rendelkezésekkel. Állítása szerint a gyermekek lakhatása esetében nem megoldott.
- [6] Az indítványozó szerint a nemzetközi szerződésbe ütközés azért áll fenn, mert a Ptk. támadott rendelkezése sérti a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény 3. cikk 1. és 2. pontjait, a 4. cikket és a 27. cikk 1. pontját.
- [7] Az indítványozónak az az álláspontja, hogy az ideiglenes intézkedés megváltoztatására vonatkozó indítvány tágabb értelemben jogorvoslatnak tekinthető, amit viszont a másodfokú bíróság iránymutatása miatt a per végleges eldöntéséig a járásbíróság nem vizsgálhat. Emiatt a jogorvoslatához való jog sérelmét állítja az indítványozó.
- [8] A tulajdonhoz való jog sérelmét azzal indokolta, hogy a Ptk. 4:80. § (3) bekezdése miatt az ingatlan tekintetében nem tudja gyakorolni tulajdonosi jogait.
- [9] 1.3. Az igazságügyi miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszellel [a Ptk. 4:80. § (3) bekezdésével] kapcsolatos álláspontjáról. A miniszter megítélése szerint a Ptk. 4:80. § (3) bekezdése nem akadályozza annak, hogy – amennyiben az a gyermek érdekében indokolt és a törvényi feltételek is fennállnak – a vagyonmegosztás kérdésében való döntéstől függetlenül részítélet vagy ideiglenes intézkedés szülessen a lakáshasználat kérdésében, illetve az ideiglenes intézkedés megváltoztatásra vagy hatályon kívül helyezésre kerüljön.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította.
- [12] 2.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be. A jogi képviselővel eljáró indítványozó a jogi képviselő meghatalmazását csatolta. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és a 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.
- [13] 2.2. Az Abtv. 27. § szerinti panasszal összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat hangsúlyozza: az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A rendelkezésből az következik, hogy a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye alkotmányjogi panasznak [lásd legutóbb: 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés, Indokolás [42]]. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében rögzített tárgyi hatály megállapítása során elsődlegesen tehát az vizsgálendő, hogy a támadott bírói döntés (határozat) a bírósági eljárást befejező határozatnak tekinthető-e. Mivel az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e [lásd legutóbb: 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés, Indokolás [43]].
- [14] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-a tárgyi hatálya alá tartozás tárgyában történő döntés során a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást szabályozó törvény rendelkezéseit kell alapul venni. A jelen polgári perben még alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 252. § (2) bekezdése szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem, illetőleg a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül – végzéssel hatályon kívül helyezheti, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára

utasíthatja, ha az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt szükséges a tárgyalás megismétlése, illetőleg kiegészítése. A törvényszék a járásbíróság határozatát a lakáshasználat körében az előbbi szabályoknak megfelelően helyezte hatályon kívül, ennek következtében a per tovább folytatódott a jogerősen le nem zárult jogkérdések eldöntése érdekében. Egyúttal a törvényszék indokolásában előírta a járásbírósnak, hogy a Ptk. 4:80. § (3) bekezdése alapján a közös lakás használatáról a közös tulajdon megszüntetésével együtt határozzon.

- [15] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott, hogy a Pp. szabályaira figyelemmel a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik {lásd legutóbb: 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés, Indokolás [47]}. Jelen ügyben a lakáshasználat tekintetében a törvényszék részítélete folytán a peres eljárás még folyamatban van, abban az eljárást befejező döntésnek a sérelmezett határozatrész nem minősül.
- [16] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatával összhangban – megállapította, hogy az indítványozó által támadott jogerős részítéleti rendelkezés nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek, ezért annak érdemi vizsgálatára nem kerülhet sor.
- [17] 2.3. A továbbiakban az Alkotmánybíróság a Ptk. 4:80. § (3) bekezdését sérelmező indítványi elem befogadhatóságát vizsgálta.
- [18] Az Alkotmánybíróság korábban már vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasszal azonosan a 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszhoz is kifejezett előfeltétele-e az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés megléte. Az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése – a 27. §-ban foglaltakkal ellentétben – nem teszi a kérelem benyújtásának kifejezett feltételévé, hogy az ügy érdemében hozott vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés érintsen az alkotmányjogi panasz {3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [21]; legutóbb hasonlóan: 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés, Indokolás [54]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz funkciójának megfelelő értelmezés arra enged következtetni, hogy a panasz elsősorban az érdemi bírósági döntésekkel okozott alapjogsérelmek orvoslására szolgál, de alkotmányjogi panasszal támadható perjogi értelemben ügydöntőnek nem minősülő határozatok is, feltéve, hogy az Alaptörvényben biztosított jog sérelme kifejezetten az érdemi döntés meghozatala előtt, és az érdemi döntéssel nem orvosolható módon következik be {3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [23]; legutóbb hasonlóan: 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés, Indokolás [54]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság, a jelen ügyre vonatkoztatva fentieket, az alábbiakat állapította meg. A részítélet hatályon kívül helyezése a polgári peres eljárásban érvényesített igény tárgyában nem minősül ügydöntőnek. Vizsgálandó ugyanakkor, hogy jelen ügyben a hatályon kívül helyezés olyan Alaptörvényben biztosított jog sérelmének gyanúját felvetheti-e a Ptk. 4:80. § (3) bekezdése vonatkozásában, amely – az Alaptörvényben biztosított jogok védelme érdekében – a részítélet ellen benyújtott alkotmányjogi panasz vizsgálatát igényli.
- [20] A jelen per érdemi vagy más eljárás befejező határozattal történő befejezése után esetlegesen megindítandó alkotmánybírósági eljárás rendelkezhet reparációs funkcióval: az alaptörvényi és más jogszabályi rendelkezések szerinti törvényi feltételek fennállása esetén az esetleges alaptörvény-ellenesség megállapítása, a vonatkozó jogszabályi rendelkezés – akár visszamenőleges hatályú – megsemmisítésének elvi lehetősége, mint minden alkotmányjogi eljárás esetében, fennáll, és az kihatással lehet az Abtv. szerinti érintettekre.
- [21] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés, és az annak meghozatalához vezető eljárás ismeretében nyílik csak arra lehetőség, hogy az indítványozó által felvetett potenciális, esetlegesen később bekövetkező törvénysértéseket a bírósági rendszer keretein, alapjogsértéseket pedig az Alkotmánybíróság, hatáskörén belül vizsgálni, reparálni lehessen. Arra is felhívja a figyelmet az Alkotmánybíróság, hogy a járásbíróság az alkotmányjogi panasszal támadott jogerős részítélet megszületését követően meghozott végzésében az ideiglenes intézkedés elutasítását a Pp. 156. § (1) bekezdésével összhangban nem a lakáshasználat kérdésében való érdemi döntéssel kapcsolatos követelményekkel indokolta, hanem azzal, hogy az indítványozó nem valószínűsítette kellően, hogy veszélybe került volna a saját és a gyermekek lakhatása. A Pp. 156. § (1) bekezdése által lehetővé tett ideiglenes intézkedésre tekintettel sem vetődik fel, hogy a jogerős részítélet miatt orvosolhatatlan sérelem következett volna be. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal az igazságügyi miniszter állásfoglalására is, mely ugyancsak azt emelte ki, hogy „a Ptk. 4:80. § (3) bekezdése nem akadályozza annak, hogy – amennyiben az a gyermek érdekében indokolt és annak törvényi indokai is fennállnak – a vagyonszerzés kérdésében való döntéstől függetlenül a lakás-

használat kérdésében részítélet vagy ideiglenes intézkedés szülessen, illetve az ideiglenes intézkedés megváltoztatásra vagy hatályon kívül helyezésre kerüljön.”

- [22] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján úgy ítélte meg, hogy a jogerős részítélettel összefüggésben benyújtott – az annak alapjául szolgáló norma alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló – alkotmányjogi panasz vizsgálatára az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján nincs mód.
- [23] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1913/2019.

